

Д. П. Урсу

Камерун, Республіка Камерун

КАМЕРУН, Республіка Камерун (англ. – Cameroon, Republic of Cameroon, франц. – Cameroun, République du Cameroun) – держава на заході Центральної Африки. На Пн. Зх. межує з Нігерією, на Пн. і Пн. Сх. – з Чадом, на Сх. – з Центр.-Афр. Респ., на Пд. – з Конго (Респ. Конго), Габоном і Екваторіал. Гвінеєю. На Зх. омивається Атлант. океаном. Пл. 475,4 тис. км². Насел. 19,9 млн осіб (2010): народи фанг – 21 %, бамілеке – 19 %, дуала – 11 %, фульбе – 10 %, тікар – 7 % та ін. Природ. приріст насел. 2,2 % (при рівні фертильності 4,25 дитини на одну жінку). Міське насел. складає 57 % (2008). Віросповідання: місц. вірування – 51 %, християнство – 33 %, іслам – 16 %. Держ. мови – англ. і франц. Столиця – Яунде (1,44 млн осіб, 2000). Найбільші міста: Дуала, Нконґсамба, Баменда, Гаруа. Адм. поділ – 10 провінцій. Держ. устрій – республіка. Глава держави – президент. Законодав. орган – однопалат. парламент (Нац. збори). Грош. одиниця – афр. франк. Член ООН, Афр. союзу, МВФ, СОТ.

Тер. сучас. К. була заселена в епоху палеоліту. Серед корін. насел. – пігмеї. Першими європейцями на тер. сучас. держави були португальці, які висадилися на цих землях 1472. У 1884–1916 – під протекторатом Німеччини. 1922 за рішенням Ліги Націй К. поділений на Сх. і Зх. під мандат. упр. відповідно Франції і Великої Британії. 1960 у Сх. К. проголошено Респ. К., до складу якої після референдуму 1961 приєднано пд. частину Зх. К., а пн. – до Нігерії. Того ж року утвор. Федерат. Респ. К., 1972 – Об'єднану Респ. К. Від 1984 – сучасна назва.

Значну частину тер. займають плоскогір'я. Вздовж узбережжя – низовинна місцевість з вулкан. масивом Камерун (найвища точка країни, 4070 м). На Пн. Зх. – г. Адамава. Клімат на Пд. екваторіал., постійно вологий, на Пн. і в Центрі – субекваторіал. Середня температура лютого від +24 до +28 °С, липня – від +22 до +24 °С. Середньорічна кількість опадів від 500 до 10 000 мм (на пд.-зх. схилах масиву Камерун). Найбільші річки – Санґа, Бенуе; озеро – Чад. 1/3 тер. займають ліси, на Пн. – савани. В екваторіал. лісах – цінні породи дерев: червоне (акажу, сапеллі, сіпо), залізне (азобе), ебенове, обеге, іломба та ін. Тварин. світ представлений слоном, гіпопотамом, крокодилем, буйволом, носорогом, жирафом, антилопою, левом, леопардом, страусом, марабу, дрофою; а також понад 130-ма видами риб. Нац. парки: «Бубанджида», «Бенуе», «Ваза». Серед корис. копалин – нафта, природний

газ, боксити, олов'яна руда.

Основа економіки – с. госп-во. ВВП становить 31,5 млрд дол. США (2009), у розрахунку на особу – 1,2 тис. дол. США. Вирощують какао, кофейне дерево, бавовник, каучуконос, арахіс, олійну пальму, тютюн, перець, цукр. тростину, сорго, просо, маніок, кукурудзу, рис, батат. Розводять овець, свиней, кіз, велику рогату худобу. Пром-сть представлена переважно гірн.-добув. (нафта, природ. газ, боксити), харч., деревооброб. галузями. Експортує какао, каву, бавовну, тютюн, деревину, нафту, алюміній, каучук; осн. торг. партнери: Іспанія, Італія, США, Франція, Нідерланди, Китай. Імпортує пром. товари, устаткування, паливо, побут. техніку; осн. торг. партнери: Франція, Нігерія, Китай, Бельгія. Міжнар. аеропорт – Дуала; мор. порти: Дуала, Крібі, Ґаруа. З давніх часів у К. набуло розвитку різьблення на дереві та кістці. Особливо популярні маски, вирізані з дерева, обтягнуті шкірою антилопи та яскраво розфарбовані. Значний внесок у розвиток нац. худож. школи К. зробили Абоссоло, Кенфак, Мпандо. Традиц. житло камерунців – круглі або прямокутні хатини (з глини, каменю, дерева, бамбука) з конічними солом'яними або очеретяними стріхами, а також оригін. конусоподібні з глини. Наприкінці 19 ст. з'явилися міста (Яунде та ін.) без певного планування. Тоді ж арх. Нґунсо та Нкебек Нґдобо побудували палац Нджої у Фумбані (складається з окремих споруд на зразок хатин, обшитих різьбленими дерев'яними дошками). Від 1950-х рр. центр. р-ни міст забудовують спорудами європ. зразка за проектами місц. (Нґоде, П. Коллінса) та європ. архітекторів.

Література К. розвивається переважно франц. мовою, частково – англ. (у Зх. К.). На поч. 20 ст. була спроба створити оригін. писемність мовою бамум (не набула розвитку). Від 1930-х рр. епізодично з'являлися твори місц. мовами, переважно фольклор. характеру. Становлення сучас. літ-ри розпочалося у 1950-х рр. унаслідок нац.-визв. руху проти франц. й англ. колонізаторів. Серед відомих письменників К. – Е. Епанья Йондо, Ф. Сенґа-Кюо, П. Ндеді-Пенда, Б. Матіп, Монґо Беті, Ґ. Ойоно-Мбіа, Р. Філомбе, Ф. Бебей. Укр. мовою видано окремою книгою романи «Пам'ятай Рубена» і «Перпетуя, або Звичка до знегод» Монґо Беті (К., 1981). Вірші Е. Епаньї Йондо, М.-С. Діпоко, Ф. Сенґа-Кюо та Р. Філомбе увійшли до антології «Поезія Африки» (К., 1983) і зб. світ. поезії 20 ст. «Заграва» (К., 1989). Твори камерун. письменників перекладали Ю. Калиниченко, М. Литвинець, О. Масикевич, Ю. Покальчук, В. та С. Ткаченки. Дипломат. відносини з Україною встановлено 21 листопада 1993.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Ивашева В. В. Проза Камеруна // Ивашева В. В. Лит-ра стран Западной Африки. Проза. Москва, 1967;
2. Покальчук Ю. Поезія, народжена свободою // Всесвіт. 1973. № 9;
3. Логинова В. П. Объединенная Республика Камерун: Справоч. Москва, 1982;
4. Соколов А. Г. Республика Камерун: Справоч. Москва, 1996.

Бібліографічний опис:

Камерун, Республіка Камерун / Д. П. Урсу// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-10863>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).